

Oponentský posudek dizertační práce

Interkulturní komunikační kompetence

**Rozvoj interkulturní komunikační kompetence
studentů učitelství anglického jazyka**

Dizertační práci předkládá

Mgr. Klára Kostková

Disertační práce Mgr. Kláry Kostkové se zabývá tematikou možností rozvoje šíře pojaté interkulturní komunikační kompetence v situaci přípravy studentů pro úplnou způsobilost k výkonu profese učitele angličtiny. Jde o práci v oboru didaktika konkrétního jazyka, ale mimo jakoukoli pochybnost porozumět této problematice znamená orientovat se nejen v didaktických, ale zároveň přinejmenším v pedagogických, psychologických, možná i filozofických a sociologických souvislostech, což je náročné. Na druhou stranu jde o tematiku zajímavou, vyjadřující potenciál teoretický (speciální otázky oborové didaktiky) i aplikační (pregraduální i postgraduální vzdělávání učitelů jazyků).

Předložená disertační práce má teoreticko-empirický charakter, je poměrně rozsáhlá (206 stran textu a 6 příloh). Problematiku interkulturní komunikační kompetence odvíjí autorka ze značné šíře. Zabývá se různými pojmy a jejich vymezením, což v případě některých pojmů považují za relevantní (kompetence; mimochodem – jaký je vztah mezi kompetencí a dovedností?), jinde méně (kultura); souhlasím s autorkou při volbě pojmu „interkulturní“. Šíří záběru teoretických východisek ilustruje zaměření autorky na některé aspekty filozofické a lingvisticko-didaktické (2. kapitola). Vybrané pedagogické a psychologické souvislosti připomíná ve 4. kapitole. Rozhodně je obtížné na stejné kvalitní úrovni zpracovat všechna uvedená východiska, což se v předložené práci projevuje. Místy je text přetížený poznatky a informacemi na úkor jejich srozumitelnosti v kontextu s řešeným problémem. Navíc takový přístup nutně musí znamenat jistá zjednodušení (předkládání pouze základních informací), nebo prezentování poznatků bez hlubší znalosti vývoje určitého jevu či přístupu – např. přístup L.S.Vygotského, který z psychologického hlediska může být pro práci důležitý (je škoda, že autorka v tomto případě nevychází z původních pramenů, ačkoli základní dílo L.S. Vygotského vyšlo v češtině a je běžně dostupné). Z psychologického hlediska poněkud postrádám více informací o komunikaci, naopak některé uváděné subkapitoly považují za postradatelné. Ale to je věc přístupu k uchopení tématu a nikoli zásadní připomínka k práci jako takové.

Těžiště práce podle mého názoru tkví ve 4. a 6. kapitole, ve kterých se autorka věnuje nejprve objasnění fenoménu „interkulturní komunikační kompetence“ a pak postupně prezentuje výsledky výzkumu zaměřeného na uvedený koncept. Domnívám se, že Mgr. Klára Kostková adekvátně vymezila a představila dimenze modelu interkulturní komunikační kompetence. Tyto dimenze vytvářejí základní paradigma pro popis, poznávání, sledování, diagnostiku i rozvíjení interkulturní komunikační kompetence.

Empirická část disertační práce K. Kostkové představuje několik výzkumných aktivit autorky. 5. subkapitola nevidím jako kontext výzkumu prezentovaného v 6. kapitole, ale jako první část výzkumu interkulturních komunikačních kompetencí. Obsahová analýza školních vzdělávacích programů s ohledem na jednotlivé dimenze interkulturní komunikační kompetence je cennou informací o současném stavu jazykové a interkulturní kompetence učitelů a žáků. Subkapitola 5.2. z metodologického hlediska patří k dalšímu výzkumu autorky, který se zaměřuje na možnosti rozvoje výše uvedených dimenzí právě v předmětu Intercultural Communicative Competence, který absolvují studenti učitelství. Tento předmět vychází jak z praktických potřeb, tak pedagogických dokumentů na evropské (SERRJ) i národní úrovni (Školský zákon, RVP, ŠVP). Cíl této části výzkumu je uveden obecně, uvítala bych ještě dílčí otázky a úkoly stejně jako ucelený popis postupu výzkumných kroků. Postrádám podrobnější popis souboru respondentů (předpokládám doplnění při obhajobě práce). Volbu převážně kvalitativního designu výzkumu považuji za vhodný tématu i možnostem autorky práce. Kombinace výsledků ohniskových skupin a dotazníkového šetření na začátku a na konci výuky uvedeného předmětu jistě přinesla relevantní výsledky. Navíc oceňuji, že autorka využila u nás dosud neužívaný, ale inspirativní dotazník YOGA Form.

Výsledky různých etap výzkumného šetření jsou dobře zpracovány a rovněž vcelku přehledně prezentovány. Domnívám se, že obsahují mimořádně cenné a zajímavé údaje (jak z obsahové analýzy ŠVP, tak z výzkumu studentů předmětu Intercultural Communicative Competence). Autorka využívá dimenze znalostí, dimenze uvědomění, dimenze postojů, dimenze dovedností a dimenze jazyková k postupnému předkládání výsledků, nad nimi se zamýšlí a analyzuje je. Výsledky podporují skutečnost, že různé dovednosti studentů v oblasti interkulturní komunikační kompetence v souvislosti s jazykovou přípravou lze dobře rozvíjet. Důsledným využíváním jednotlivých dimenzí ICC při předkládání výsledků výzkumů, autorka adekvátně propojuje teoretickou a empirickou část práce, což lze jistě příznivě ocenit v kontextu poměrně složitého fenoménu interkulturní komunikační kompetence na různých úrovních. Zajímalo by mě, v čem autorka sama vidí možnosti využití výsledků ve prospěch rozvoje interkulturní komunikační kompetence. Dále by mě zajímala úloha portfolia při práci se studenty s ohledem na výsledky výzkumu.

Také závěr celé práce je dosti rozsáhlý – předkládá shrnutí podstatných výsledků disertační práce i zamyšlení nad nimi. Škoda, že autorka přece jen Závěru nepředsunula Diskuzi, která by se věnovala právě úvahám nad výsledky samotnými, nad výsledky v porovnání s jinými výzkumnými výsledky apod.

Jako oponentka předložené práce jsem si nemohla nevšimnout jistého formálního nedostatku – poněkud nejasných citačních odkazů a nejednotného používání odkazů na použitou literaturu (včetně překlepů u jmen, např.: Nakonečný x Nekonečný).

Závěrem:

Předložená disertační práce se věnuje nepochybně aktuální tématice, dosud u nás málo didakticky i jinak prozkoumané. Autorka shromáždila velké množství poznatků a informací. Výsledky různých etap zkoumání považuji za významné nejen pro předmět Intercultural Communicative Competence, ale poukazují obecněji na možnosti rozvoje osvojování jazyka a s ním i dalších dovedností s obsahem interkulturním. Domnívám se proto, že předloženou studii lze akceptovat jako disertační práci, která splňuje požadavky standardně kladené na odborné studie tohoto druhu v daném oboru. Jednoznačně ji doporučuji k obhajobě.

Praha 15. 1. 2012

doc. PhDr. Ilona Gillernová, CSc.